

BÜYÜK TEHLİKE: ÜCRETLER DAHA DA DÜŞÜRÜLECEK Mİ?

Aydınlık Gazetesi, 2 Kasım 2020

Yıldırım Koç

Bugünü anlamak için geçmişi iyi bilmek gerekiyor.

Türkiye’de Birinci Dünya Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı dışında, işçilerin satınalma gücünün (gerçek ücretlerinin) en fazla düştüğü dönem, 1983-1989 yıllarıdır. ANAP döneminde uygulanan ekonomi politikasının temel dayanaklarından biri, Türkiye’de gerçek ücretleri düşürerek, Türkiye’ye yabancı yatırım çekmek ve böylece Türkiye ekonomisinin kronik sorunlarından olan döviz ihtiyacını karşılamaktı.

ANAP DÖNEMİNDE DÜŞÜRÜLEN ÜCRETLER

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) başkanı Halit Narin 1984 yılında ücretlerin düşüklüğünü ileri sürenlere, dalga geçer gibi, şu yanıtı veriyordu: “Kim demiş ücretler az diye, benim ücretim de bana yetmiyor.” (Cumhuriyet, 21.7.1984)

1985 yılında Türkiye’ye gelen American Express Bank Başkan Yardımcısı şu değerlendirmeyi yapıyordu: “İşçi ücretleriniz yakın zamana kadar Asya ülkelerinkinden yüksekti. Bu nedenle de mallarınızın dış dünyada rekabet şansı yoktu. Ancak işçi ücretlerinin Asya ülkelerindeki işçi ücretlerinin altına düşmüş olması, mallarınızı dünya pazarlarında rekabet edebilir hale getiriyor. Asya ülkelerinin kalkınmaları hızlandığı için işçi ücretleri belli bir standarda oturdu. Bu nedenle Türkiye’deki işçi ücretleri sanırım Asya ülkelerindekilere oranla gerilemesini sürdürecektir ve bu gelişme dış pazarlarda rekabet şansınızı daha da artıracaktır.” (Cumhuriyet, 22.2.1985)

Başbakan Turgut Özal 1985 yılında Japon iş insanlarını Türkiye’ye şöyle davet ediyordu: “Çok geniş bir ülkeyiz, nereyi uygun görüyorsanız oraya gelirsiniz. Bütün Japon işadamlarını Türkiye’de yatırım yapmaya davet ediyoruz. **Türkiye’de ucuz işgücü vardır. Bunu değerlendirebilirsiniz.**” (Cumhuriyet, 23.5.1985)

Federal Almanya Baden-Württemberg Eyaleti Başkanı Spath ise 1986 yılında İstanbul’a yaptığı ziyarette şunları söylüyordu: “Federal Almanya’da ücret ve maaşlar, üretim maliyetinin en önemli kısmını oluşturuyor. İşgücü maliyeti çok yüksek. Oysa gelişme yolundaki ülkelerde işgücü maliyeti ucuz. Alman sanayicileri dışarıya açılmak, dışarıda yatırım yapmak zorundalar. Bu durumda Türkiye, Alman sanayicileri için tercih edilen bir ülke olacaktır.” (Cumhuriyet, 6.9.1986)

ANAP döneminde uygulanan bu politikalar 1989 Bahar Eylemlerini, 1990-1991 grevlerini, direnişlerini, mitinglerini yarattı. Ücretleri düşürerek rüzgar ekenler, fırtına biçti. ANAP’ın 1989 yerel yönetim seçimleri ve 1991 milletvekili genel seçimlerinde aldığı seçim yenilgileri, uygulanan bu politikaların sonucuydu.

GÜNÜMÜZDEKİ TEHLİKE

Türkiye’deki yabancı sermayeli şirket sayısı 2002 yılında 5443 idi. 2019 yılı sonunda 70.200 oldu. Belirli sektörlerde yabancı sermaye hakimiyeti var. Türkiye’nin en büyük 500 sanayi kuruluşu sıralamasında ilk 5 şirketten 4’ü yabancı sermayeli şirketler.

Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. ye ait soda ve krom üretim tesislerinde Petrol-İş Sendikası’nın aldığı grev kararı, 9 Ekim 2020 günlü Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanı kararıyla, genel sağlığı ve milli güvenliği bozucu nitelikte görüldüğünden 60 gün süreyle ertelendi.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, 27 Ekim 2020 günü Citibank tarafından düzenlenen ve uluslararası dev şirketlerinin temsilcilerinin yer aldığı Citibank Yatırımcı Konferansı’na katılarak, küresel şirketleri Türkiye’de yatırım yapmaya davet etti.

Hava-İş Sendikası ile Türk Hava Yolları arasında 31 Ağustos 2020 günü imzalanan Protokol ile, taraflar arasında imzalanan ve 1.1.2019-31.12.2021 tarihleri arasında yürürlükte bulunan toplu iş

sözleşmesinin ücretlere ilişkin maddeleri değiştirildi, işçi ücretlerinde ve daha sonra yapılacak zamlarda indirimle gidildi. Kokpit personelinin ücretleri yüzde 50, kabin personelinin ücretleri yüzde 35 ve yer personelinin ücretleri yüzde 30 oranında azaltıldı.

Bunlar ve benzeri gelişmeler, önümüzdeki dönemde işçi ücretlerine yönelik bazı hesapların yapıldığı izlenimini veriyor. Umarım yanılıyorumdur. İnsanların kredi kartı ve tüketici kredisi borçlarıyla boğuştuğu, köyden bir desteğin gelmemesinin ötesinde köye destek verildiği, akıllı telefon taksitlerinin arttığı, enflasyon oranının yükseldiği koşullarda, ayda yalnızca net 2324 liralık asgari ücretle çalışan 7 milyondan fazla işçinin ücretinin satınalma gücünün daha da düşürülmesinin sonuçları ne olur acaba? Aç tilki fırın yıkar sözünün boşuna söylenmediğini unutmayalım.